

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/189/2023
Identifikačné číslo spisu: 8121209904
Dátum vydania rozhodnutia: 31.07.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Halušková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8121209904.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ R. Š., narodenej XX. R. XXXX a 2/ C. Š., narodeného XX. S. XXXX, obidvaja bytom W. Č.. XXX, zastúpení advokátom JUDr. Danielom Tarbajom, Stropkov, Zámocká č. 525/28, proti žalovanému T. F. L., E. L., Ž., Q. XX, K.: XX XXX XXX, právne zastúpenému SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Štefánikova č. 8, IČO: 36 853 186, o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 7Csp/170/2021, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 30. januára 2023 sp. zn. 7CoCsp/31/2022 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30. januára 2023 sp. zn. 7CoCsp/31/2022
z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Prešov (ďalej iba „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. marca 2022 sp. zn. 7Csp/170/2021 určil, že úver poskytnutý na základe Zmluvy o spotrebnom úvere z 18. júla 2013 je bezúročný a bez poplatkov. Ďalej určil, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebnom úvere zo dňa 18. 07. 2013 v článku 5 Úročenie, bod 5., v znení: „Zmluvné strany sa dohodli, že pri úhrade omeškanej Splátky úveru alebo splátky Úrokov alebo Úroku z omeškania, resp. celej Pohľadávky banky po splatnosti úveru sa prijatá suma zaúčtuje v poradí: náklady spojené s uplatnením omeškanej Splátky/zostatku Úveru, resp. celej Pohľadávky banky, Úrok z omeškania, Úroky, Poplatky a Splátka úveru/zostatok Úveru.“ je neprijateľná a za neprijateľnú určil aj zmluvnú podmienku uvedenú v Zmluve o spotrebnom úvere zo dňa 18. 07. 2013 v Prílohe č. 1 Prehľad poplatkov, odsek Iné služby v znení: „Upomienky o nezaplatení dlžnej sumy zo spotrebného úveru, spotrebného úveru pre štúdium na vysokej škole, spotrebného úveru na stavebné sporenie: 1. upomienka - o nezaplatení dlžnej sumy 20 eur, 2. upomienka - o nezaplatení dlžnej sumy 20 eur.“ Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcom náhradu trov konania v rozsahu 100%. Urobil tak po zistení, že žalobcovia ako dlžníci uzatvorili s právnym predchodcom žalovaného dňa 18. 07. 2013 Zmluvu o spotrebnom úvere (ďalej tiež „zmluva“), na základe ktorej im bol poskytnutý úver vo výške 2.300 eur, ktorý sa zaviazali splácať v 60-tich mesačných splátkach vo výške po 45,47 eur a konečná splatnosť úveru bola dohodnutá ku dňu 15. 07. 2018; úver bol žalobcami predčasne splatený 21. 02. 2014. Zistil, že v čl. 2 zmluvy sú uvedené celkové

náklady dlžníka spojené s úverom vo výške 2.728,20 eur, zmluva však neobsahuje celkovú čiastku úveru vyžadovanú v § 9 ods. 2 písm. j) zák. č. 129/2010 Z. z. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) zo dňa 20. 09. 2021 sp. zn. 7Cdo/234/2021, v ktorom najvyšší súd skonštatoval, že „celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom“ a „celková čiastka, ktorú spotrebiteľ musí zaplatiť“ nie sú identickými pojmami. Absencia doby trvania zmluvy a celkovej čiastky úveru spôsobila podľa okresného súdu bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru v súlade s ust. § 11 ods. 1 písm. b) zák. č. 129/2010 Z. z. Zmluvné dojednanie článku 5, bodu 5. zmluvy obsahujúce dohodu zmluvných strán, že pri úhrade omeškanej splátky úveru alebo splátky úrokov alebo úroku z omeškania, resp. celej pohľadávky banky po splatnosti úveru sa prijatá suma zaúčtuje v poradí: náklady spojené s uplatnením omeškanej splátky/zostatku úveru, resp. celej pohľadávky banky, úrok z omeškania, úroky, poplatky a splátka úveru/zostatok úveru vyhlásil okresný súd za neprijateľnú zmluvnú podmienku pre absenciu jej individuálneho dojednania a pre jej nevyváženosť umožňujúcu žalovanému postupovať pri účtovaní platieb na dlh nepredvídateľne a netransparentne. Neprijateľnosť zmluvnej podmienky o účtovaní poplatkov za upomienky pri nezaplatení dlžnej sumy vo výške 20 eur pri prvej upomienke a vo výške 20 eur pri druhej upomienke zakomponovanej žalovaným do nepodpísanej prílohy k zmluve na vopred pripravenom tlačive, keď žalobcovia znenie tejto podmienky a výšku tohto poplatku nemohli žiadnym spôsobom ovplyvniť, videl okresný súd v tom, že spotrebiteľ nemôže znášať akékoľvek výdavky dodávateľa, ktoré môžu vzniknúť s vymáhaním pohľadávky a ktoré si on sám určí pevnou sumou vopred. Výrok o náhrade trov konania súd prvej inštancie zdôvodnil ustanoveniami § 255 ods. 1 a § 262 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

2.1. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 30. januára 2023 sp. zn. 7CoCsp/31/2022 odvolaním žalovaného napadnutý rozsudok postupom podľa § 387 CSP ako vecne správny potvrdil a žalobcom priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V dôvodoch rozsudku uviedol, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver. Odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkázal, s výnimkou pojmovej nesprávnosti vo vzťahu ku konštatovaniu, že v zmluve nie je uvedený údaj o celkovej čiastke úveru vyplývajúci z § 9 ods. 2 písm. j) zák. č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. Zákonodarca v tomto ustanovení nepoužil slovné spojenie „celková čiastka úveru“ ale slovné spojenie „celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť“. Uvedené pochybenie však vplyv na správnosť napadnutého rozsudku nemá.

2.2. Na zdôraznenie správnosti rozsudku odvolací súd poukázal na § 9 ods. 2 písm. j) zák. č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, podľa ktorého zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov. Údaj o celkových nákladoch spotrebiteľa spojený so spotrebiteľským úverom a údaj o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, nemožno stotožňovať. Zmluva o spotrebnom úvere uzatvorená 18. 07. 2013 neobsahovala údaj o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť ani údaj o celkových nákladoch spotrebiteľa ako predpokladu potrebného pre výpočet RPMN. V zmluve uvedená suma 2.728,20 eura je označená ako celkové náklady dlžníka spojené s úverom. Pojmy podmienky úveru, a to celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom a celková čiastka, ktorú spotrebiteľ musí zaplatiť sú samostatne definované priamo zákonom č. 129/2010 Z. z. zhodne so Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. 04. 2008. Odvolací súd v tejto súvislosti vychádzal zo záverov najvyššieho súdu prezentovaných v uznesení zo dňa 29. 09. 2021 vydanom vo veci sp. zn. 7Cdo/234/2021 a záver súdu prvej inštancie o absencii celkovej čiastky, ktorú spotrebiteľ musí zaplatiť, v zmluve o spotrebnom úvere označil za vecne správny.

2.3. Odvolací súd poukázal na § 9 ods. 2 písm. f) zák. č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvárania zmluvy, podľa ktorého zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať dobu trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere a termín konečnej splatnosti úveru. Nesplnenie tejto povinnosti malo za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť

úveru (§ 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z.). Eurokonformným výkladom uvedenej právnej normy odvolací súd dospel k záveru, že v zmluvách uzatváraných podľa zák. č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom do 30. 04. 2018 nemožno od dodávateľov (veriteľov) žiadať, aby v nich uvádzali presný termín (dokonca dátum) konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru. Pokiaľ § 9 ods. 2 písm. f) zák. č. 129/2010 Z. z. uvádzal pojem termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru, ide len o požiadavku na uvedenie dĺžky, či doby trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Podľa právnej vety uznesenia najvyššieho súdu z 30. 11. 2021 sp. zn. 2Cdo/69/2020, uverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 2/2022 pod č. 16, v zmluvách o spotrebiteľských úveroch uzatváraných podľa zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom do 30. apríla 2018 nie je potrebné uvádzať presný termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru. Náležitosti uvedené v ust. § 9 ods. 2 písm. f) zákona sú splnené, ak zmluva obsahuje údaj o dobe trvania zmluvy a údaje, z ktorých možno určiť, dokedy povinnosť platiť úver s príslušenstvom trvá. V prejednávanej veci v zmluve o spotrebnom úvere zo dňa 18. 07. 2013 absentuje údaj o dobe trvania zmluvy, je v nej uvedený len termín konečnej splatnosti úveru, ktorý ale uvádzať nie je potrebné. S neuvedením doby trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere (§ 9 ods. 2 písm. f) zák. č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy) je spojený následok v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, čo vyplýva z § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy.

2.4. V ďalšej časti odvolací súd poukázal na to, že medzi stranami sporu bola uzatvorená štandardná formulárová zmluva o spotrebiteľskom úvere, pre spotrebiteľa vopred pripravená, bez priestoru na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluvné ustanovenie v bode 5 článku 5 zmluvy poskytlo žalovanému v priamom rozpore s ustanovením § 566 ods. 2 Občianskeho zákonníka možnosť započítať platby žalobcov aj na iný účel ako je prioritné splácanie istiny a založilo nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, čo je v rozpore s generálnou klauzulou uvedenou v ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Táto zmluvná podmienka nebola so žalobcami ako spotrebiteľmi osobitne vyjednaná, nerešpektuje záujem žalobcov na tom, aby najskôr splatili istinu úveru, ale pripúšťa v otázke rozhodnutia o účele platby spotrebiteľa svojvoľné rozhodnutie dodávateľa o výške nielen príslušenstva, ale v konečnom dôsledku aj o výške samotnej istiny pohľadávky. Vzťah sa tak v tejto otázke stáva pre žalobcov ako spotrebiteľov netransparentným a konanie dodávateľa nepredvídateľným. Ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku, tak ako to konštatuje súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí. Za právne bezvýznamné označil odvolací súd námietky žalovaného týkajúce sa poplatkov za dve upomienky v celkovej výške 40 eur. Ust. § 369c Obchodného zákonníka v spojení s ust. § 2 nar. vlády č. 21/2013 Z. z. určujúce výšku paušálnej náhrady nákladov spojených s uplatnením pohľadávky jednorazovo sumou 40 eur na prejednávanú spotrebiteľskú vec aplikovať nemožno.

2.5. Odvolací súd v odvolacom konaní úspešným žalobcom priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 CSP.

3.1. Žalovaný podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie podľa § 420 písm. f), § 421 ods. 1 písm. a), „resp. b)“ CSP. K vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP došlo podľa žalovaného nedostatočným odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu, ktorý dospel k nesprávnemu skutkovému záveru o absencii termínu konečnej splatnosti úveru, čím je odôvodnenie rozhodnutia zmätočné a nemá oporu v skutkovom stave zistenom okresným súdom. Ani k námietke, že súd nie je oprávnený priznať nárok po uplynutí viac než 8 rokov od dobrovoľného predčasného splatenia úveru, keďže takáto žaloba je šikanózna a nepožíva právnu ochranu (čl. 5 CSP) odvolací súd neuviedol žiaden argument.

3.2. Vo vzťahu k § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) tvrdil, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2021 sp. zn. 2Cdo/69/2020, publikované pod č. R 16/2022) pri zodpovedaní právnej otázky: „V zmluvách o spotrebiteľských úveroch uzatváraných podľa zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom do 30. apríla 2018 nie je potrebné uvádzať presný termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru. Náležitosti uvedené v ustanovení § 9 ods. 2 písm. f) zákona sú splnené, ak zmluva obsahuje údaj o dobe trvania zmluvy a údaje, z ktorých možno určiť, dokedy povinnosť platiť úver s príslušenstvom trvá“. Argumentoval, že sa vyžaduje, aby bol v zmluve uvedený jediný údaj označujúci dobu trvania záväzku, pričom posudzovaná zmluva o spotrebiteľskom úvere

explicitne obsahuje termín konečnej splatnosti úveru (15. 07. 2018), čo je postačujúce. Tento záver si osvojil aj zákonodarca, ktorý zákonom č. 297/2017 Z. z. zmenil s účinnosťou od 01. 05. 2018 § 9 ods. 2 písm. f) označeného zákona tak, že sa vyžaduje iba údaj o dobe trvania zmluvy.

3.3. Právne otázky, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ neboli vyriešené dovolateľ špecifikoval nasledovne: 1/ „Je podľa § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom do 30. 4. 2018 postačujúce, ak je v zmluve o spotrebiteľskom úvere celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, označená slovným spojením „celkové náklady dlžníka spojené s úverom?“ 2/ „Je neprijateľnou zmluvná podmienka, ktorá oprávňuje banku pri omeškaní dlžníka so splácaním spotrebiteľského úveru modifikovať spôsob započítania platieb tak, že prijatá suma sa zaúčtuje prednostne na náklady spojené s uplatnením omeškanej splátky a následne v poradí na úroky z omeškania, úroky, poplatky a splátku istiny úveru?“ 3/ „Je neprijateľnou zmluvnou podmienkou ustanovenie zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré umožňuje banke uplatniť si voči spotrebiteľovi pri porušení jeho povinností uhradiť dlžnú sumu poplatok za najviac dve upomienky, a to vo výške 20 eur za každú z nich?“ Doplnil, že Smernica 2008/48/ES v čl. 3 písm. h) od dodávateľa výslovne vyžaduje, aby do zmluvy o spotrebiteľskom úvere uviedol iba celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť ako súčet celkovej výšky úveru a celkových nákladov spotrebiteľa spojených s úverom; tento údaj žalovaný do zmluvy uviedol. Dohoda strán o spôsobe započítania platieb má podľa dovolateľa oporu v § 566 ods. 2 v spojitosti s § 2 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Čl. 5 bod 5 zmluvy obsahuje dojednanie o spôsobe započítavania splátok úverového dlžníka, ktoré žiadnym spôsobom neobchádza zákon a neprieči sa ani dobrým mravom a aplikuje sa iba v čase omeškania spotrebiteľa, teda iba pri jeho zmluvnej delikvencii. Vtedy by mal znášať sankciu spojenú s tým, že ako prvé sa uhrádzajú náklady dodávateľa spojené s jeho porušením a až následne sa uhrádzajú ďalšie nároky v súlade so stanoveným poradím. Odhliadnuc od uvedeného možno zmluvnú podmienku vyhlásiť za neprijateľnú iba ak spôsobuje značnú nerovnováhu v neprospech spotrebiteľa. Poplatok za upomienku nahrádza veriteľovi náklady spojené s jej vystavením. Veriteľ je oprávnený žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky podľa § 565 Občianskeho zákonníka (v ďalšom texte aj „OZ“) aj v spotrebiteľských vzťahoch (§ 53 ods. 9 OZ). Účelom upomienky je upozornenie spotrebiteľa na to, že je v omeškaní. Súhrnná suma za upomienky 40 eur je totožná so sumou paušálnych nákladov spojených s uplatnením pohľadávky v obchodných záväzkových vzťahoch podľa § 369c Obchodného zákonníka v spojení s § 2 nar. vlády č. 21/2013 Z. z. a Smernicou č. 2011/7/EÚ o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách.

4. Žalobcovia vo svojom vyjadrení navrhli, aby dovolací súd dovolanie odmietol, alternatívne ako nedôvodné zamietol. Uplatnili si plnú náhradu trov dovolacieho konania. Nesúhlasili s argumentáciou žalovaného o nedostatku riadneho odôvodnenia napadnutého rozsudku, keď žalovaný „nekonkretizoval, aké konkrétne procesné práva mali byť porušené v takej miere, že malo dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces“. Namietli aj neprípustnosť kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Uviedli, že v zmluve o spotrebiteľskom úvere údaj o dobe trvania nie je materiálne ani formálne vyjadrený. Za nesprávnu označili úvahu žalovaného, že „doba trvania zmluvy je daná údajmi o splatnosti prvej a poslednej splátky, ako je mylne tento algoritmus použitý aj v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/69/2020“, na ktoré sa žalovaný odvoláva. Po vlastnej interpretácii záverov prijatých najvyšším súdom v uznesení sp. zn. 7Cdo/234/2021 a argumentujúc právom Európskej únie žalobcovia navrhli, aby sa dovolací súd v posudzovanej veci odklonil od rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/69/2020, pričom na podporu svojho tvrdenia o nutnosti rozlišovať medzi dobou trvania zmluvy a dobou splatnosti splátok predniesli nielen právnu, ale aj skutkovú argumentáciu. V ďalšej časti vyjadrenia uviedli, že v zásade rovnaké právne úvahy ako v prípade doby trvania zmluvy je možné aplikovať aj pri celkovej čiastke spotrebiteľského úveru zdôrazniac, že neuvedenie, resp. aj nesprávne, zmätočné, neúplné alebo nezrozumiteľné uvedenie niektorej zo zákona požadovaných obligatórnych náležitostí má rovnaký následok vyplývajúci z § 11 zákona o spotrebiteľských úveroch - akoby v zmluve takýto údaj nebol obsiahnutý vôbec. Žalovaný podľa žalobcov nijakým spôsobom nepreukázal, že so žalobcami bol vo vzťahu k poradiu započítania platieb alebo poplatku za upomienky vedený individuálny kontraktálny proces. Spotrebiteľia nemali možnosť ovplyvniť tieto podmienky, ktoré spôsobujú ich menej priaznivejšie postavenie. Za podstatné a rozhodujúce označili, že napádané zmluvné podmienky v spotrebiteľskej zmluve sú objektívne spôsobilé poškodiť spotrebiteľa. Dohodnutý poplatok za upomienku v prípade

žalobcov predstavuje 44 % z mesačnej splátky. V závere rozsiahleho vyjadrenia žalobcovia podali podnet (nie návrh pozn. dovolacieho súdu), aby dovolací súd konanie prerušil a podal návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor Európskej únie.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f) CSP) aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá aj jeho dôvodnosť.

6. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

8. Dovolateľ vytýkal odvolaciemu súdu nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku. Vzhľadom na vyjadrenie žalobcov, že žalovaný „nekonkretizoval, aké konkrétne procesné práva mali byť porušené v takej miere, že malo dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces“ dovolací súd musí uviesť, že z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov.

9. Súd je povinný presvedčivo a náležite svoje rozhodnutie odôvodniť (§ 220 CSP a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán významnými pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však

ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

10.1. Žalovaný namietol, že nebolo poskytnuté vysvetlenie, z akého dôvodu postačuje (správne má byť zrejme nepostačuje pozn. dovolacieho súdu) údaj o celkovej sume, ktorú má spotrebiteľ zaplatiť a uvedenie dátumu konečnej splatnosti úveru (ktorý je v zmluve explicitne uvedený).

10.2. Dovolací súd v súvislosti s tvrdením dovolateľa, že „Odvolací súd navyše v rozpore so znením čl. 2 zmluvy o úvere dospel k nesprávnemu skutkovému záveru, že termín konečnej splatnosti úveru absentuje (!)“ považuje za potrebné pripomenúť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a dovolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (porov. § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na druhej strane dovolateľ namietal, že „odôvodnenie rozhodnutia je pre túto zjavnú nesprávnosť zmätočné a nemá oporu v skutkovom stave zistenom prvoinštančným súdom, ktorý túto skutočnosť výslovne spomína v odseku 5 aj 11 rozsudku. Odvolací súd pritom tvrdil, že zmluva musí obsahovať nielen termín konečnej splatnosti úveru, ale aj dobu trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere. S uvedeným rozdielom v zistenom skutkovom stave sa však odvolací súd vôbec nevysporiadal...“ . Dovolací súd sa stotožňuje s dovolateľom, že súd prvej inštancie skutkovo uzavrel, že posudzovanou zmluvou bola dohodnutá konečná splatnosť úveru ku dňu 15. 07. 2018. Zároveň okresný súd uzavrel, že v zmluve absentuje doba trvania zmluvy tak, ako vyžaduje § 9 ods. 2 písm. f) zákona číslo 129/2010 Z. z.. Odvolací súd v bode 26 odôvodnenia svojho rozsudku konštatoval, pokiaľ ust. § 9 ods. 2 písm. f) zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom do 30. 04. 2018 uvádzalo pojem termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru, ide o uvedenie dĺžky, či doby trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere a od dodávateľov (veriteľov) nemožno žiadať, aby v nich uvádzali presný termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru. Zároveň v 28. bode odôvodnenia vysvetlil, že nie je nutné, aby zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovala okrem doby trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere aj termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru. S odkazom na judikát č. 16/2022 uzavrel, že zmluva o spotrebiteľskom úvere musí obsahovať údaj o dobe trvania zmluvy a náležitosti uvedené v § 9 ods. 2 písm. f) zákona sú splnené, ak zmluva obsahuje údaj o dobe trvania zmluvy a údaje, z ktorých možno určiť, dokedy povinnosť platiť úver s príslušenstvom trvá. Preto ak dovolateľ tvrdí, že sa odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku nevysporiadal s rozdielom, ktorý mal existovať v skutkovom stave zistenom okresným súdom a v skutkovom stave, z ktorého vychádzal odvolací súd, nejde o opodstatnenú dovoláciu námietku. Súdny konštatovali, že bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru je spojená s neuvedením doby trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere (hoci zmluva obsahuje termín konečnej splatnosti úveru). Z uvedeného je tiež zrejmé, že súdy poskytli v odôvodnení svojich rozsudkov vysvetlenie, prečo je z hľadiska bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru nepostačujúce uvedenie termínu konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru v písomnej úverovej zmluve.

10.3. Preskúmaním obsahu spisu a odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku dovolacieho súdu a rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým tvoria kompletizujúcu jednotu dovolací súd nezistil absenciu odôvodnenia, jeho nezrozumiteľnosť alebo nejasnosť ani v časti týkajúcej sa povinnosti uviesť v zmluve o spotrebiteľskom úvere celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť. Obidva súdy nižších inštancií explicitne vysvetlili, že nie je možné stotožňovať celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť (v posudzovanej zmluve nedohodnutú), s celkovými nákladmi dlžníka spojenými s úverom (ktoré obsahuje posudzovaná zmluva), pretože ide o dva rôzne (samostatné), obsahovo odlišné inštitúty spotrebiteľského práva. Odvolací súd v 19. bode odôvodnenia svojho rozsudku po citácii § 9 ods. 2 písm. j) zák. č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy výslovne uviedol, že „Zmluva o spotrebnom úvere uzatvorená dňa 18. 07. 2013 neobsahovala údaj o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť a neobsahovala ani údaj o celkových nákladoch spotrebiteľa ako predpokladu potrebného pre výpočet

RPMN“. Zdôvodnil tiež, že vychádzal (rovnako ako okresný súd) z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/234/2021 a jeho záveru, že použitie pojmu celkové náklady dlžníka spojené s úverom v zmluve je skutkovou okolnosťou spôsobujúcou nezrozumiteľnosť tohto právneho úkonu pre rozpor medzi použitým pojmom a jeho obsahom a priradenie iného významu legálnym pojmom (celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom aj celková čiastka, ktorú spotrebiteľ musí zaplatiť sú samostatne definované v zák. č. 129/2010 Z. z.) je vylúčené.

10.4. Žalovaný napokon argumentoval (str. 5 dovolania), že odvolací súd sa nevysporiadal s námietkou o šikanóznom výkone práva žalobcov nepoživajúcim súdnu ochranu v zmysle čl. 5 základných princípov CSP, v dôsledku čoho súd nie je oprávnený priznať nárok po uplynutí viac než 8 rokov od dobrovoľného predčasného splatenia úveru žalobcami. Zdôraznil, že právo na určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, ani právo na určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, nepodliehajúce premlčaniu, nemôžu byť absolútne, osobitne v prípade, ak sa ho spotrebiteľ domáha po viac než 8 rokoch (späťne po uplynutí značnej doby). Rovnako odvolací súd nespomenul námietku šikanózneho výkonu práva spotrebiteľa pri odôvodnení neprijateľnosti zmluvnej podmienky o poplatku za upomienku a nezohľadnil, že podmienka v čl. 5 bod 5 úverovej zmluvy (dohoda zmluvných strán o spôsobe úhrady dlhu) sa týkala len prípadu omeškania dlžníka. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia neobsahuje pre dovolateľa zásadnú informáciu, prečo nepovažoval odvolací súd konkrétne namietané vady za podstatné.

11. Dovolací súd zistil, že dovolateľ (ako uviedol odvolací súd v bode 15 jeho rozsudku) v odvolaní namieta šikanóznym výkonom práva žalobcov poukazujúc na čl. 5 základných princípov CSP. Odvolací súd v bode 39 odôvodnenia rozsudku s odkazom na § 3 ods. 3 zák. č. 250/2007 Z. z. konštatoval možnosť spotrebiteľa uplatniť si právo na ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami bez ohľadu na to, či záväzok zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere z jeho strany bol splnený, alebo nie. Nezaujal ale nijaké stanovisko k tomu, či v konkrétnych okolnostiach prejednávaneho sporu je, alebo nie je na mieste aplikácia čl. 5 základných princípov CSP, a chýbajú potom aj úvahy, na základe ktorých by dospel k svojmu záveru. Dovolací súd je pritom názoru, že táto obrana žalovaného si v konkrétnych okolnostiach sporu z hľadiska práva na spravodlivé súdne konanie vyžaduje, aby sa ňou súd zaoberal a svoje zistenia uviedol v odôvodnení rozsudku.

12. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že konanie na odvolacom súde trpí vadou zmätočnosti v intenzite porušujúcej právo na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd potom zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

13. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015).

14. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

15. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal toto uznesenie pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.